

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 452/2010-125

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. Š., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B.,

I. v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 pre namietané porušenie

1. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na obhajobu v konaní o preskúmaní zákonnosti väzby tým, že neboli splnené podmienky na vykonanie neverejného zasadnutia Špecializovaného trestného súdu Pezinok 27. mája 2010 pre neexistenciu zvoleného obhajcu podľa vlastného výberu;

2. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania tým, že podmienky na ďalšie trvanie väzby neboli splnené;

3. čl. 17 ods. 1, 2, a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na zákonné

a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti;

4. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom tým, že o sťažnosti proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu Pezinok sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 27. mája 2010 nerozhodoval senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorému by bola vec pridelená náhodným výberom medzi senátmi 1 Toš a 3 Toš.

II. v konaní vedenom Špecializovaným trestným súdom Pezinok pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 pre namietané porušenie čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby,

III. v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 pre namietané porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na osobnú slobodu a takto

r o z h o d o l :

1 . Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 p o r u š i l čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti.

2 . Špecializovaný trestný súd Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 p o r u š i l i čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom M. Š. na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 23/2010 z 10. júna 2010 z r u š u j e .

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý zaplatiť M. Š. primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

5. Špecializovaný trestný súd Pezinok j e p o v i n n ý zaplatiť M. Š. primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom jedentisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

6. M. Š. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 082,98 € (slovom tisícosemdesiatdva eur a deväťdesiatosem centov), ktorú s ú Špecializovaný trestný súd Pezinok a Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n í spoločne a nerozdielne vyplatit' na účet právneho zástupcu Mgr. R. T., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

7. Sťažnosti M. Š. v časti požadujúcej vyslovenie porušenia čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Tost 23/2010, ako aj v časti jeho neodkladného prepustenia z väzby na slobodu a zvyšnej časti primeraného finančného zadost'učinenia, n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

A.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 452/2010-49 z 27. októbra 2010 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť M. Š., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), týkajúca sa konania vedeného

Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 pre namietané porušenie

1. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v súvislosti s právom na obhajobu v konaní o preskúmaní zákonnosti väzby tým, že neboli splnené podmienky na vykonanie neverejného zasadnutia Špecializovaného trestného súdu Pezinok (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) 27. mája 2010 pre neexistenciu zvoleného obhajcu podľa vlastného výberu;

2. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania tým, že podmienky na ďalšie trvanie väzby neboli splnené;

3. čl. 17 ods. 1, 2, a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti;

4. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom tým, že o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 27. mája 2010 nerozhodoval senát najvyššieho súdu, ktorému by bola vec pridelená náhodným výberom medzi senátmi 1 Toš a 3 Toš.

Zo sťažnosti (v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie) vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 40/2006 zo 6. októbra 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 4 Tpo 47/2006 zo 14. októbra 2006 z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Uznesenie okresného súdu bolo vyhlásené 6. októbra 2006 asi o 15.00 h, keďže zápisnica o predmetnom úkone bola skončená a podpísaná o 15.15 h. Uzneseniu predchádzal návrh prokurátora Krajskej prokuratúry v Bratislave sp. zn. 2 Kv 142/06 zo 4. októbra 2006 na vzatie sťažovateľa do väzby, ktorý bol okresnému súdu doručený 5. októbra 2006 o 10.30 h. Návrhu zo 4. októbra 2006 predchádzalo zadržanie sťažovateľa 3. októbra 2006 o 14.50 h, pričom ku skutočnému obmedzeniu jeho osobnej slobody došlo 3. októbra 2006 už o 13.10 h.

V priebehu prípravného konania bola lehota trvania väzby sťažovateľa opakovane predĺžovaná, naposledy uznesením sudcu pre prípravné konanie bývalého Špeciálneho súdu Pezinok (ďalej len „špeciálny súd“) sp. zn. BB-Pšv 24/06 zo 17. marca 2008 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Toš 9/2008 z 26. marca 2008, a to do 7. júla 2008. Dňa 13. júna 2008 bola na sťažovateľa a ďalších spoluobvinených podaná obžaloba špeciálnemu súdu. Uznesením špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 25. júna 2008 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 16/2008 zo 4. júla 2008 sa okrem iného rozhodlo, že dôvody väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku trvajú. Ďalším uznesením špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 6. októbra 2008 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tošs 27/2008 z 15. októbra 2008 sa tiež rozhodlo, že dôvody väzby sťažovateľa podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku trvajú. Uznesením špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. augusta 2009 bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby s tým, že dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku trvajú. Pritom senát špeciálneho súdu rozhodoval v inom zložení ako senát, ktorému bola obžaloba v súlade so zákonom pridelená. Namiesto člena senátu JUDr. J. Š. rozhodoval JUDr. E. K. Z dôvodu rôznych názorov na spôsob vedenia obhajoby a narušenia nevyhnutnej dôvery medzi sťažovateľom a jeho zvoleným obhajcom JUDr. E. Š. (ďalej len „obhajca“) došlo 20. mája 2010 k ukončeniu obhajoby obhajcom. Táto skutočnosť bola špecializovanému trestnému súdu oznámená 21. mája 2010. Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní konanom 25. mája 2010 uviedol, že si chce zvoliť iného obhajcu. Vzhľadom na túto skutočnosť mu bola poskytnutá lehota 10 dní. Následne špecializovaný trestný súd uzavrel, že v zmysle § 43 ods. 3 Trestného poriadku je obhajca ešte stále povinný vykonávať obhajobu. Keďže obhajca sa na hlavné pojednávanie nedostavil a svoju neúčast' ospravedlnil, výkonom práv a povinností obhajcu bol poverený náhradný obhajca JUDr. T. (ďalej len „náhradný obhajca“) v zmysle § 42 ods. 2 Trestného poriadku. Na hlavnom pojednávaní konanom 25. mája 2010 sťažovateľ požiadal aj o ustanovenie iného náhradného obhajcu, a to najmä z dôvodu, že náhradný obhajca s ním o spôsobe obhajoby nekomunikuje a viac ako dva roky ho vo väzbe nenavštívil. Pre úplnosť je potrebné dodať, že náhradný obhajca v rozpore s výslovným pokynom sťažovateľa predniesol na hlavnom pojednávaní konanom 26. mája 2010 záverečnú reč.

Uznesením špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 27. mája 2010 sa rozhodlo, že podľa § 76a Trestného poriadku sa celková lehota trvania väzby sťažovateľa predlžuje do 13. decembra 2010.

Sťažovateľ si 31. mája 2010 zvolil za obhajcu Mgr. R. T. (ďalej len „nový obhajca“), ktorý prevzatie obhajoby ešte v ten istý deň oznámil špecializovanému trestnému súdu. Proti uzneseniu z 27. mája 2010 sťažovateľ jednak sám a jednak prostredníctvom nového obhajcu podal sťažnosť, ktorú prostredníctvom nového obhajcu aj doplnil podaním doručeným najvyššiemu súdu 10. júna 2010.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 23/2010 z 10. júna 2010 bola sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 27. mája 2010 zamietnutá.

Podľa presvedčenia sťažovateľa v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 došlo k porušeniu jeho práva

1. na obhajobu tým, že neboli splnené podmienky na vykonanie neverejného zasadnutia špecializovaného trestného súdu 27. mája 2010 pre neexistenciu zvoleného obhajcu podľa vlastného výberu sťažovateľa;

2. byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania tým, že podmienky na ďalšie trvanie väzby neboli splnené;

3. na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti;

4. na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom tým, že o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 27. mája 2010 nerozhodoval senát najvyššieho súdu, ktorému by bola vec pridelená náhodným výberom medzi senátmi 1 Toš a 3 Toš.

Sťažovateľ odôvodňuje označené porušenia práv takto:

1.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na obhajobu tým, že neboli splnené podmienky na vykonanie

neverejného zasadnutia špecializovaného trestného súdu 27. mája 2010 pre neexistenciu zvoleného obhajcu podľa vlastného výberu sťažovateľa

Z dôvodu rôznych názorov na spôsob vedenia obhajoby a narušenia nevyhnutnej dôvery medzi sťažovateľom a obhajcom došlo 20. mája 2010 k ukončeniu obhajoby, pričom táto skutočnosť bola špecializovanému trestnému súdu oznámená 21. mája 2010. Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní konanom 25. mája 2010 uviedol, že si chce zvoliť iného obhajcu. Vzhľadom na túto skutočnosť mu bola poskytnutá lehota 10 dní na zvolenie iného obhajcu, ktorého si zvolil už 31. mája 2010. Špecializovaný trestný súd zároveň trval na tom, že v zmysle § 43 ods. 3 Trestného poriadku je obhajca i naďalej povinný obhajobu vykonávať, a keďže obhajca nebol prítomný, výkonom práv a povinností obhajcu poveril náhradného obhajcu v zmysle § 42 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažovateľ na pojednávaní konanom 25. mája 2010 požiadal o ustanovenie iného náhradného obhajcu, a to najmä z dôvodu, že náhradný obhajca s ním o spôsobe obhajoby nekomunikuje a viac ako dva roky ho vo väzbe nenavštívil. Náhradný obhajca navyše v rozpore s výslovným pokynom sťažovateľa predniesol na hlavnom pojednávaní konanom 26. mája 2010 záverečnú reč.

Podľa názoru sťažovateľa neboli splnené podmienky na vykonanie neverejného zasadnutia 27. mája 2010, keďže v tejto dobe nemal zvoleného obhajcu podľa vlastného výberu. Za takejto situácie (odhliadnuc od skutočnosti, že náhradný obhajca si svoje povinnosti neplnil) neprichádzalo do úvahy, aby práva a povinnosti obhajcu vykonával náhradný obhajca. Aplikácia ustanovenia § 43 ods. 3 Trestného poriadku neprichádzala do úvahy jednak z dôvodu, že takýto postup je v rozpore s čl. 5 ods. 4 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, jednak je nepredstaviteľné, aby práva a povinnosti obhajcu vykonával advokát, ku ktorému neexistuje vzťah nevyhnutnej dôvery medzi advokátom a klientom. Pre úplnosť je potrebné dodať, že vzhľadom na neplnenie si povinností náhradným obhajcom, na ktoré sťažovateľ upozorňoval, bolo povinnosťou špecializovaného trestného súdu ustanoviť iného obhajcu alebo prijať nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie reálneho práva sťažovateľa na obhajobu. Hoci sťažovateľ uvedené pochybenie v podanej sťažnosti vytýkal, najvyšší súd to nebral do úvahy a vo svojom uznesení z 10. júna 2010 sa s tým ani nevysporiadal.

2.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania tým, že podmienky na ďalšie trvanie väzby neboli splnené

Podľa názoru sťažovateľa záruky vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 dohovoru a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy neboli najvyšším súdom rešpektované. Väzba sťažovateľa v prípravnom konaní trvala od 3. októbra 2006 do 13. júna 2008, teda 1 rok a 8 mesiacov. Väzba v konaní pred súdom trvá od 13. júna 2008, čo ku dňu vydania uznesenia najvyššieho súdu z 10. júna 2010 predstavuje 2 roky. Takmer 4 roky trvajúcu väzbu nemožno považovať za súladnú s označenými ustanoveniami ústavy a dohovoru. Ani zložitost' veci, ale ani prípadná príslušnosť sťažovateľa k organizovanému zločinu, mafii alebo teroristom by nemohla ospravedlňovať akúkoľvek dĺžku väzby. Z uznesenia najvyššieho súdu nie je zrejmé, z akej konkrétnej skutočnosti má vyplývať reálne odôvodnená hrozba zmarenia alebo podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania. Zo strany najvyššieho súdu ide len o všeobecné konštatovanie s odkazom na charakter, spôsob a rozsah trestnej činnosti, zo spáchania ktorého je sťažovateľ obžalovaný. Pokiaľ ide o údajnú existenciu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (dôvod kolúznei väzby už odpadol), tento už v danom štádiu trestného konania pominul. Od spáchania skutkov, ktoré sú sťažovateľovi kladené za vinu, uplynula doba štyroch a viac rokov. Vzhľadom na doterajšiu dobu trvania väzby opätovné sformovanie údajnej zločineckej skupiny už neprichádza do úvahy, a to i s prihliadnutím na vykonané rozkladné opatrenia. Sťažovateľ tu poznamenáva, že dosiaľ nebol súdne trestaný.

3.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2, a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti

Sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu bola zdôvodnená aj nezákonnosťou vzatia sťažovateľa do väzby a držaním v nej, porušením práva na rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným

zákonem, porušením práva na periodickú kontrolu zákonnosti väzby a porušením práva na obhajobu pri preskúmaní zákonnosti väzby. Najvyšší súd tieto námietky nebral do úvahy a v rámci odôvodnenia sa s nimi vôbec nevysporiadal, a to aj napriek tomu, že obsah námietok vo svojom uznesení z 10. júna 2010 skonštatoval. Tým zlyhal pri poskytovaní súdneho prieskumu zákonnosti pozbavenia slobody vyžadovaného čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy. Okrem toho z uznesenia najvyššieho súdu nie je zrejmé, akou konkrétnou skutočnosťou má byť reálne odôvodnená hrozba zmarenia alebo podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania. Ide len o všeobecné konštatovanie s odkazom na charakter, spôsob a rozsah trestnej činnosti, zo spáchania ktorého je sťažovateľ obžalovaný. Uznesenie najvyššieho súdu je preto jednak nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, ale tiež arbitrárne.

4.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom tým, že o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2T 16/2008 z 27. mája 2010 nerozhodoval senát najvyššieho súdu, ktorému by bola vec pridelená náhodným výberom medzi senátmi 1 Toš a 3 Toš

Podľa § 51 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v konaní na špecializovanom trestnom súde, krajskom súde podľa osobitného zákona, alebo v konaní o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch vec vybaví senát, ktorému bola v súlade s rozvrhom práce pridelená náhodným výberom, ak sa skutočnosti odôvodňujúce prerozdelenie veci podľa odseku 4 netýkajú všetkých sudcov. Ako to vyplýva z potvrdenia najvyššieho súdu z 3. júna 2010, toho istého dňa o 12 h 37 min. 33 sek. bol prijatý návrh na začatie konania v trestnej veci sťažovateľa, pričom vec bola pridelená na rozhodnutie sudcovi najvyššieho súdu 1 Tost.

Podľa poznámky č. 4 k piatej časti – Trestnoprávne kolégium rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2010 sp. zn. Spr 1321/2009 zo 14. decembra 2009 v znení opatrenia k rozvrhu práce č. 3 sp. zn. Spr 101/2010 z 15. februára 2010 (ďalej len „rozvrh práce“) – veci, ktoré napadli na špeciálny súd v agende opravných prostriedkov proti

rozhodnutiam tohto súdu, dokončia senáty 1 Toš, 2 Toš, 3 Toš a TdoVš vo všetkých druhoch agend v pôvodnom zložení podľa rozvrhu práce účinného do 19. júna 2009, pričom prípadné zastupovanie členov senátu sa uplatní spôsobom uvedeným v čl. IV sudcami, ktorí pôsobili v týchto senátoch (§ 567f ods. 3 Trestného poriadku). V záujme plynulého vybavovania vecí, ktoré napadli na špeciálny súd v agende opravných prostriedkov proti rozhodnutiam tohto súdu v zmysle poznámky č. 4 k piatej časti – Trestnoprávne kolégium rozvrhu práce na strane 19, zloženie senátov Toš uvedené v rozvrhu práce na rok 2009 sa mení okrem iného tak, že členka senátu 2 Toš JUDr. J. S. sa zaraďuje od 1. februára 2010 do 30. júna 2010 do senátu 3 Toš. Veci špeciálneho súdu, ktoré v rozsahu uvedenom v poznámke č. 4 napadnú od 1. februára 2010 do 30. júna 2010, prideli elektronická podateľňa podľa náhodného výberu do senátu 1 Toš a 3 Toš.

I keď o sťažnosti rozhodoval senát 3 Toš v pôvodnom zložení podľa rozvrhu práce účinného do 19. júna 2009 zmeneného rozvrhom práce na rok 2010 (predseda senátu JUDr. M. K. a sudcovia JUDr. J. S. a JUDr. P. F.), z potvrdenia z 3. júna 2010 je zrejmé, že vec nebola pridelená náhodným výberom medzi senátmi 1 Toš a 3 Toš, ako sa správne malo stať v zmysle spomínanej poznámky č. 4 k piatej časti – Trestnoprávne kolégium rozvrhu práce na rok 2010. Preto postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 a jeho uznesením z 10. júna 2010 bol sťažovateľ odňatý zákonnému sudcovi, čím je dané, že o opravnom prostriedku nerozhodol nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Rovnako nerozhodol ani nestranný súd, lebo chybný postup na základe objektívneho kritéria vzbudzuje opodstatnené pochybnosti o nestrannosti súdu, ktorý o predĺžení celkovej lehoty trvania väzby rozhodol.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 v rozsahu vymedzenom v bodoch 1 – 4 s tým, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu z 10. júna 2010 zrušené a najvyššiemu súdu prikázané, aby neodkladne prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 15 000 €, ako aj náhradu trov konania.

Z vyjadrenia predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. KP 4/2010-117 z 20. decembra 2010 doručeného ústavnému súdu 23. decembra 2010 vyplýva, že námietka

sťažovateľa, podľa ktorej nemal zabezpečené obhajovacie práva, lebo na neverejnom zasadnutí vystupoval náhradný obhajca, je nedôvodná, čo najvyšší súd aj patrične vysvetlil. Keďže sťažovateľovi bol ustanovený popri zvolenom obhajcovi náhradný obhajca, pričom zvolený obhajca nebol prítomný, mohol namiesto neho vykonávať práva a povinnosti obhajcu náhradný obhajca.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa z 20. januára 2011 doručenej ústavnému súdu 24. januára 2011 inter alia vyplýva, že sťažovateľov náhradný obhajca sám 19. marca 2010 na hlavnom pojednávaní informoval špecializovaný trestný súd, že sťažovateľ mu listom vyslovil nedôveru. Predseda senátu k tomu uviedol, že po skontrolovaní účasti sa bude táto otázka riešiť, k čomu však už z dôvodu prerušenia hlavného pojednávania nedošlo. Na pojednávaní konanom 25. mája 2010 sťažovateľ žiadal o odročenie hlavného pojednávania, keďže nemá zvoleného obhajcu. Zároveň žiadal aj o ustanovenie iného náhradného obhajcu, najmä z dôvodu, že náhradný obhajca si chodí na hlavné pojednávanie len pre výplatu, o spôsobe obhajoby s ním nekomunikuje, takmer dva roky ho vo väzbe nenavštívil, vôbec nevie, čo sa prerokúva a o čo ide, nemá vôbec nič preštudované a jediné, čo ho zaujíma, je to, ako hrá Sparta alebo České Budějovice. Podaním z 26. mája 2010 sa sťažovateľ obrátil na Slovenskú advokátsku komoru (ďalej len „SAK“) so sťažnosťou na postup náhradného obhajcu. Z odpovede revíznej komisie SAK z 1. októbra 2010 vyplýva, že náhradný obhajca navštívil sťažovateľa vo väzbe celkom šesťkrát v dobe od 9. decembra 2008 do 23. februára 2009, a ďalej, že počas hlavných pojednávanií čítal noviny a študoval kurzový lístok, a to v čase, keď bol prítomný zvolený obhajca sťažovateľa. O spôsobe výkonu práv a povinností náhradným obhajcom svedčí navyše aj skutočnosť, že náhradný obhajca v rozpore s výslovným pokynom sťažovateľa predniesol na hlavnom pojednávaní 26. mája 2010 záverečnú reč, v priebehu ktorej navrhol, aby bol sťažovateľovi uložený trest na dolnej hranici trestnej sadzby, hoci sťažovateľ svoju vinu zo spáchania skutkov uvedených v žalobe popieral. Odhliadnuc od kvalifikovanosti tejto záverečnej reči z hľadiska jej rozsahu (prepis záznamu je asi na pol strany) je so záverečnou rečou prokurátora absolútne neporovnateľná (prepis záznamu je asi na osemnásť strán). Navyše, na neverejnom zasadnutí špecializovaného trestného súdu o predĺžení lehoty trvania väzby a zmene jej dôvodov 27. mája 2010 náhradný obhajca v konečnom návrhu uviedol, že sa

nevyjadruje. Odhliadnuc od skutočnosti, že podľa názoru sťažovateľa mu nemožno nanútiť iného obhajcu, pokiaľ má zvoleného obhajcu, bolo minimálnou povinnosťou špecializovaného trestného súdu ustanoviť mu iného náhradného obhajcu z dôvodu zabezpečenia skutočného a účinného práva na obhajobu. Keďže v čase neverejného zasadnutia 27. mája 2010 sťažovateľ nebol zastúpený obhajcom, ktorý by ho kvalifikovane obhajoval, pričom túto skutočnosť opakovane namietal, bolo povinnosťou najvyššieho súdu sa s jeho námietkami vysporiadať.

Z prípisu predsedu najvyššieho súdu č. k. KP 4/2010-117 z 10. februára 2011 doručeného ústavnému súdu 15. februára 2011 vyplýva, že predkladá listinné dôkazy (potvrdenie o zápise trestnej veci sťažovateľa v elektronickej podateľni najvyššieho súdu a vyjadrenie pracovníčky podateľne spolu s vytlačenou stranou registra, na ktorej je zobrazený postup pri zápise).

Z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa z 25. marca 2011 doručeného ústavnému súdu 29. marca 2011 vyplýva, že pripája potvrdenie Ústavu na výkon väzby B. z 18. februára 2011, z ktorého je zrejmé, že náhradný obhajca vykonal so sťažovateľom dve porady v decembri 2008 v trvaní 70, resp. 75 minút, čo znamená, že záver uvedený v prípise Revíznej komisie SAK z 1. októbra 2010, podľa ktorého náhradný obhajca navštívil sťažovateľa vo väzbe celkom šesťkrát v období od 9. decembra 2008 do 23. februára 2009, nie je pravdivý.

Z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa z 9. mája 2011 doručeného ústavnému súdu faxom 9. mája 2011 a poštou 13. mája 2011 vyplýva, že sa zaoberá problematikou namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s tým, že o sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu nerozhodoval senát najvyššieho súdu, ktorému by bola vec pridelená náhodným výberom medzi senátmi 1 Toš a 3 Toš.

B.

Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 17/2011-16 z 18. januára 2011 bola prijatá na ďalšie konanie ďalšia sťažnosť sťažovateľa týkajúca sa konania vedeného najvyšším súdom

pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 pre namietané porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s právom na osobnú slobodu, ako aj konania vedeného špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 pre namietané porušenie čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby. Zároveň konania vedené pod sp. zn. II. ÚS 452/2010 a sp. zn. II. ÚS 17/2011 boli spojené na spoločné konanie s tým, že spoločné konanie sa bude viesť pod sp. zn. II. ÚS 452/2010.

Zo sťažnosti vyplývajú predovšetkým skutkové okolnosti podrobne uvedené už v prvej sťažnosti. Ďalej sa uvádza, že žiadosťou z 30. augusta 2010 doručenou špecializovanému trestnému súdu 31. augusta 2010 sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby. Uznesením špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 13. septembra 2010 bola žiadosť zamietnutá, pretože dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) a § 76a Trestného poriadku trvajú. Proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu podal sťažovateľ hneď po jeho vyhlásení ústne sťažnosť do zápisnice. Uznesenie mu bolo doručené 30. septembra 2010. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 39/2010 zo 6. októbra 2010 doručeným sťažovateľovi 21. októbra 2010 bola jeho sťažnosť zamietnutá.

1. K porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s právom na osobnú slobodu

Podľa názoru sťažovateľa i prihliadnutím na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) záruky vyplývajúce z označených článkov ústavy a dohovoru v doterajšom priebehu trestného konania rešpektované neboli. Jeho väzba trvala v prípravnom konaní od 3. októbra 2006 do 12. júna 2008, teda jeden rok a osem mesiacov. V konaní pred súdom trvá väzba od 13. júna 2008, čo ku dňu vydania uznesenia najvyššieho súdu zo 6. októbra 2010 predstavuje dva roky a štyri mesiace, teda celkove štyri roky. Navyše treba dodať, že od začiatku pozbavenia osobnej slobody orgány činné v prípravnom konaní nekonali s osobitným urýchlením a vznikali zbytočné prietahy už počas vyšetrovania.

Rovnako v konaní pred špeciálnym súdom, resp. pred špecializovaným trestným súdom sa nekonalo urýchlene. Predovšetkým ničím nemožno odôvodniť takmer päť mesiacov trvajúci prieťah od podania obžaloby 13. júna 2008 do začatia hlavného pojednávania 11. novembra 2008 a následné nedostatočne urýchlené konanie v obdobiach od 15. decembra 2008 do 20. januára 2009, od 8. apríla 2009 do 12. mája 2009, od 15. mája 2009 do 17. júna 2009, od 30. júna 2009 do 9. septembra 2009, od 16. októbra 2009 do 25. novembra 2009, ako aj v roku 2010, keď do 23. júna 2010 sa hlavné pojednávanie uskutočnilo iba počas ôsmich dní. I z týchto dôvodov treba väzbu sťažovateľa trvajúcu štyri roky považovať za nesúladnú s označenými článkami ústavy a dohovoru.

2. K porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby

Dĺžka konania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010, počas ktorej vykonával úkony špecializovaný trestný súd a najvyšší súd, nebola v súlade so zárukami vyplývajúcimi z označených článkov ústavy a dohovoru. Doba od doručenia žiadosti z 30. augusta 2010 špecializovanému trestnému súdu 31. augusta 2010 do doručenia uznesenia najvyššieho súdu zo 6. októbra 2010 dňa 21. októbra 2010 predstavuje 51 dní, čo nie je v súlade s judikatúrou EŠLP.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 v súvislosti s právom na osobnú slobodu a na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby. Požaduje tiež, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 39/2010 zo 6. októbra 2010 zrušené a najvyššiemu súdu prikázané, aby sťažovateľa neodkladne prepustil z väzby. Domáha sa aj primeraného finančného zadost'učinenia vo výške po 5 000 € od špecializovaného trestného súdu a od najvyššieho súdu. Napokon požaduje aj náhradu trov konania.

Z vyjadrenia predsedu špecializovaného trestného súdu sp. zn. Spr 56/2011 zo 16. februára 2011 doručeného ústavnému súdu 22. februára 2011 vyplýva, že sťažovateľova žiadosť o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010 bola doručená 31. augusta

2010. O žiadosti bolo rozhodnuté 13. septembra 2010. Sťažovateľ podal proti uzneseniu sťažnosť ihneď po jeho vyhlásení. Uznesenie bolo expedované 27. septembra 2010 a doručené sťažovateľovi 30. septembra 2010. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 39/2010 zo 6. októbra 2010, ktorým bola sťažnosť zamietnutá, bolo sťažovateľovi doručené 21. októbra 2010. Podľa názoru predsedu špecializovaného trestného súdu doba, počas ktorej bolo o žiadosti rozhodované, je ústavne konformná. Čas od nápadu žiadosti do rozhodnutia o nej predstavoval deväť pracovných dní. Predseda senátu pritom čerpal do 5. septembra 2010 riadnu dovolenku a senát sa zúčastnil počas troch dní hlavného pojednávania. Rovnako aj čas vypracovania uznesenia (desať pracovných dní) považuje za akceptovateľný. Spis mal viac ako 8 500 strán a pre závažných 16 skutkov bolo obžalovaných 18 osôb. Spolu so sťažnosťou boli najvyššiemu súdu predložené aj odvolania obžalovaných proti rozsudku, čím sa odstránili možné prietahy, ktoré by nastali v konaní o merite veci, keby bola najvyššiemu súdu predložená len samotná sťažnosť podaná sťažovateľom.

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu č. k. KP 4/2011-16 z 22. februára 2011 doručeného ústavnému súdu 28. februára 2011 vyplýva, že predmetná trestná vec napadla na najvyšší súd 29. septembra 2010 na základe sťažnosti podanej sťažovateľom. Predseda senátu už 30. septembra 2010 určil termín neverejného zasadnutia na 6. október 2010, keď aj bolo vo veci rozhodnuté. Uznesenie najvyššieho súdu bolo vyhotovené 18. októbra 2010 a v ten deň bol spis aj odoslaný špecializovanému trestnému súdu. Vzhľadom na uvedené časové údaje nedošlo k neoprávneným a nezákonným prietahom v konaní, pričom treba zdôrazniť, že išlo o náročnú rozsiahlu (skupinovú) trestnú vec, v ktorej práve sťažovateľ vystupoval ako hlavný organizátor a zakladateľ organizovanej a zločineckej skupiny, a vzhľadom na jeho rozsiahle sťažnostné námietky bolo potrebné sa s týmito dôsledne vysporiadať. Tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práva na urýchlené konanie nie je preto opodstatnené a dôvodné. Naopak, vo veci sa konalo prednostne a urýchlene.

V súčasnej dobe je predmetná trestná vec vo vzťahu k sťažovateľovi už právoplatne skončená rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 23/2010 z 11. februára 2011, a to tak, že pri nezmenenom výroku o vine bol zrušený len výrok rozsudku špecializovaného trestného

súdu o treste odňatia slobody a sťažovateľovi bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 24 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa z 25. marca 2011 doručenej ústavnému súdu 29. marca 2011 vyplýva, že postup najvyššieho súdu nepovažuje za súladný s ústavou a dohovorom. I keď najvyšší súd po nápade veci 29. septembra 2010 rozhodol už o sedem dní, ďalších jedenásť dní mu trvalo vyhotovenie písomného uznesenia. S prihliadnutím na rozsah uznesenia (päť a pol strany) dobu jedenásť dní nemožno v žiadnom prípade považovať za akceptovateľnú. Pokiaľ najvyššiemu súdu postačovalo sedem dní na prijatie rozhodnutia, nemožno ďalších jedenásť dní na vyhotovenie písomného znenia uznesenia akceptovať s poukazom na náročnú rozsiahlu (skupinovú) trestnú vec a na rozsiahle sťažnostné námietky. Je preto zrejmé, že rozsiahlosť veci a sťažnostných námietok v skutočnosti nie je príčinou dĺžky konania na najvyššom súde, ktoré trvalo celkom devätnásť dní. V súvislosti s vyjadrením predsedu špecializovaného trestného súdu uvádza, že dobu od doručenia žiadosti 31. augusta 2010 do predloženia spisu najvyššiemu súdu 29. septembra 2010, teda dobu dvadsaťdeväť dní taktiež nepovažuje za súladnú s označenými článkami ústavy a dohovoru. Čerpanie dovolenky predsedom senátu nie je (rovnako ako ani štátne sviatky) dostatočným ospravedlnením prietahov pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby. To isté sa vzťahuje aj na účasť sudcov na hlavnom pojednávaní v iných trestných veciach, ako aj na potrebu predložiť najvyššiemu súdu sťažnosť spolu s odvolaniami obžalovaných proti rozsudku z dôvodu odstránenia možných prietahov, ktoré by nastali v samotnom súdnom konaní, keby na najvyšší súd bola predložená len samotná sťažnosť. Námietka rozsiahlosti spisu, ako aj veľkého počtu skutkov a obžalovaných rovnako nie je akceptovateľná, pretože senát rozhodol vo veci samej rozsudkom 23. júna 2010, takže nebolo potrebné, aby sa so spisom podrobnejšie oboznamoval. Napokon je významné, že zákonnosť väzby sťažovateľa bola skúmaná tri mesiace pred podaním žiadosti, keď 27. mája 2010 bola lehota väzby sťažovateľa predĺžená.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ podaním z 20. januára

2011, najvyšší súd vo vyjadrení z 20. decembra 2010 a špecializovaný trestný súd v stanovisku zo 16. februára 2011 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 23/2010 z 10. júna 2010 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 27. mája 2010. Sťažovateľ v podanej sťažnosti odôvodnenej prostredníctvom nového obhajcu uviedol, že vzatie do väzby považuje za nezákonné od počiatku z dôvodu absencie riadneho a zákonného procesného postupu. Vyjadril názor, že uznesením okresného súdu zo 6. októbra 2006 boli porušené jeho práva vyplývajúce z čl. 8 ods. 3 listiny a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru, lebo rozdielnosť lehôt zakotvených v ustanovení § 86 a § 87 Trestného poriadku a v čl. 8 ods. 3 listiny nevyhovuje požiadavke „kvality práva“ vyžadovanej čl. 5 dohovoru. O predĺžení lehoty trvania väzby nerozhodol nezávislý a nestranný súd, keďže v súvislosti so vznikom špecializovaného trestného súdu súdna rada nevydala žiadne uznesenie, ktorým by boli sudcovia rozhodujúci v predmetnej trestnej veci dočasne pridelení alebo preložený na výkon funkcie zo špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd. Prezentoval tiež názor, že vo vzťahu k jeho osobe došlo k porušeniu povinnosti periodickej súdnej kontroly zákonnosti väzby, pretože v konaní pred podaním obžaloby rozhodoval senát v inom zložení ako senát, ktorému bola vec pridelená po podaní obžaloby. Namietal tiež, že 20. mája 2010 došlo k ukončeniu zastupovania obhajcom a na neverejnom zasadnutí špecializovaného trestného súdu ho zastupoval náhradný obhajca, čím došlo k porušeniu jeho práva na riadnu obhajobu. Napokon vyjadril názor, že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v danom štádiu trestného konania s poukazom na doterajšiu dĺžku väzby a vykonané rozkladné opatrenia vo vzťahu k údajnej zločineckej skupine už neexistuje. Podľa názoru najvyššieho súdu dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj naďalej trvajú. Doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú, že skutky, pre ktoré je trestné stíhanie vedené, boli spáchané, majú znaky v obžalobe špecifikovaných trestných činov, pričom existuje dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchal (okrem iných) aj sťažovateľ. Z obsahu

trestného spisu teda vyplýva, že u sťažovateľa je dané dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej, organizovanej trestnej činnosti páchanej v rokoch 2001 až 2006, pričom sťažovateľ je trestne stíhaný ako člen nebezpečného zoskupenia. Konkrétne okolnosti, ktoré odôvodňujú existenciu ďalšieho trvania väzby sťažovateľa, spočívajú v charaktere, spôsobe a rozsahu trestnej činnosti. Tak ako na to správne poukázal špecializovaný trestný súd, ide o rozsiahlu a závažnú trestnú činnosť veľkej skupiny obvinených, vec sa nachádza v štádiu ukončenia dokazovania na hlavnom pojednávaní po prednesení záverečných rečí a prepustením sťažovateľa na slobodu je reálne odôvodnená hrozba zmarenia alebo podstatného sťaženia dosiahnutia účelu trestného stíhania. Najvyšší súd sa už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach zaoberal existenciou týchto dôvodov väzby a na argumentáciu v nich uvedenú poukazuje. Nezistil žiadne také prietahy v konaní, ktoré by odôvodňovali konštatovanie, že doba, ktorá uplynula od vzatia do väzby, je neúmerná vecnej i formálnej obťažnosti veci. Z obsahu trestného spisu je zrejmé, že súdne konanie prebiehalo plynulo, bez subjektívnych prietahov. Vec si dosiaľ vyžiadala vykonanie rozsiahleho dokazovania a v súčasnej dobe prebieha záverečná fáza súdneho konania. Námietka sťažovateľa, podľa ktorej po jeho zadržaní bola prekročená lehota na jeho odovzdanie súdu s tým, že následne mal byť prepustený na slobodu, nezodpovedá skutočnosti. Postup prokurátora aj sudcu bol procesne i vecne správny a zákonný. Doba predĺženia väzby zodpovedá rozsahu a vecnej náročnosti úkonov, ktoré bude potrebné ešte vykonať. Prepustením sťažovateľa na slobodu by mohlo dôjsť k zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1 zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru v súvislosti s právom na zákonné a preskúmateľné väzobné rozhodnutie tým, že nebola daná odpoveď na podstatné námietky uvedené v sťažnosti v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 23/2010

Sťažovateľ namieta, že hoci v sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu uviedol viaceré námietky zásadného významu, najvyšší súd na prevažnú časť týchto námietok vôbec neprihliadol a nijako sa s nimi nevysporiadal.

Najvyšší súd na túto časť sťažnosti vo svojom vyjadrení nereagoval.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že sťažovateľ vo svojej sťažnosti podanej proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 z 27. mája

2010 namietal jednak rozdielnosť lehôt zadržania podľa § 86 a § 87 Trestného poriadku na jednej strane a podľa čl. 8 ods. 3 listiny na strane druhej, ďalej tvrdil, že o predĺžení lehoty trvania väzby nerozhodol nezávislý a nestranný súd, potom vytykal, že pred podaním obžaloby rozhodoval senát v inom zložení ako senát konajúci po podaní obžaloby, okrem toho namietal, že 20. mája 2010 došlo k ukončeniu zastupovania obhajcom a na neverejnom zasadnutí špecializovaného trestného súdu ho zastupoval náhradný obhajca, a napokon tvrdil, že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku už neexistuje.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 23/2010 z 10. júna 2010 je nepochybné, že sa najvyšší súd podrobne zaoberal poslednou námietkou sťažovateľa spochybňujúcou existenciu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Okrem toho sa celkom stručne zaoberal aj prvou námietkou sťažovateľa o prekročení lehoty na jeho odovzdanie súdu v súvislosti s čl. 8 ods. 3 listiny. Ani s jednou z ďalších námietok sťažovateľa sa však už nezaoberal a nijako sa s nimi nevysporiadal, a to aj napriek tomu, že obsah námietok sťažovateľa v uznesení prehľadným a zrozumiteľným spôsobom uviedol.

Ak ide o taký argument strany, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko, II. ÚS 116/2011).

Proti ďalšiemu trvaniu väzby sťažovateľ uplatnil viacero argumentov, z ktorých sa javí ako najzávažnejší ten, podľa ktorého v dobe rozhodovania o väzbe nemal zvoleného obhajcu a obhajoba náhradným obhajcom mala byť v rozpore s Trestným poriadkom, ústavou a dohovorom. Napriek tomu sa však najvyšší súd touto námietkou (rovnako ako ďalšími námietkami) nezaoberal a nijako sa s ňou nevysporiadal. Tým porušil čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Pokiaľ sťažovateľ v uvedených súvislostiach namietal aj porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, nebolo možné sťažnosti v tejto časti vyhovieť (bod 7 výroku nálezu).

O zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru rozhoduje súd. Z organického hľadiska pojem súd má rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1, t. j. musí ísť o orgán nezávislý od výkonnej moci a od strán a nestranný. Iná otázka je, či konanie pred súdom podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí poskytovať aj rovnaké garancie procesnej povahy, ako v čl. 6 ods. 1.

So zreteľom na to, čl. 6 ods. 1 sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky uvedené v čl. 6 ods. 1 nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4. Určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4. Tieto záruky nemusia byť nutne rovnaké, ako sú tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 v prípade rozhodovania vo veci samej (De Wilde c. Belgicko, Winterwerp c. Holandsko).

Uplatnená námietka sťažovateľa je súčasťou skutkovej podstaty čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto vyslovenie porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru neprichádzalo do úvahy.

Vzhľadom na uvedený záver o porušení označených práv sťažovateľa nebolo potrebné osobitne sa zaoberať ďalšími namietanými porušeniami práv v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 23/2010 uvedenými v úvode nálezu v časti I v bodoch 1, 2 a 4.

K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby v konaní vedenom špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že v konaní vedenom špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 a najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010 došlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru tým, že všeobecné súdy nekonali urýchlene o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, pretože konanie na oboch stupňoch trvalo až 51 dní.

Špecializovaný trestný súd a najvyšší súd sú naproti tomu presvedčené, že sa vo veci konalo s dostatočným urýchlením, a to aj vzhľadom na rozsah a náročnosť veci, čerpanie dovolenky a plnenie iných pracovných povinností.

O väzbe musí súd rozhodnúť urýchlene („bref délai“, „speedily“). Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného. Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, posudzuje sa podľa všetkých okolností prípadu. Spravidla však lehoty rátané na mesiace sú

príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (Bezicheri c. Taliansko, Sanchez – Reisse c. Švajčiarsko).

Medzi účastníkmi konania je nesporné, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola špecializovanému trestnému súdu doručená 31. augusta 2010, o žiadosti bolo rozhodnuté 13. septembra 2010, písomné vyhotovenie uznesenia bolo expedované 27. septembra 2010 a sťažovateľovi doručené 30. septembra 2010, spis bol v dôsledku sťažnosti podanej sťažovateľom predložený najvyššiemu súdu 29. septembra 2010, o sťažnosti bolo rozhodnuté 6. októbra 2010, písomné vyhotovenie uznesenia bolo pripravené a zároveň spis vrátený špecializovanému trestnému súdu 18. októbra 2010 a napokon uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 21. októbra 2010.

Možno konštatovať, že konanie o žiadosti sťažovateľa trvalo 51 dní, pričom tak v prípade špecializovaného trestného súdu, ako aj v prípade najvyššieho súdu bolo o žiadosti, resp. o sťažnosti rozhodnuté pomerne rýchlo. Naproti tomu v oboch prípadoch neprimerane dlhú dobu si vyžiadalo písomné vyhotovenie uznesenia. V tomto smere treba prisvedčiť argumentácii sťažovateľa, ktorý vo svojej replike z 25. marca 2011 výstižným spôsobom zdôvodňuje, prečo nemožno prihliadať na argumenty všeobecných súdov poukazujúcich na rozsiahlosť a zložitosť trestnej veci, čerpanie dovolenky a iné pracovné povinnosti sudcov.

Vychádzajúc z uvedených skutočností tak špecializovaný trestný súd, ako aj najvyšší súd nekonali vo veci s dostatočným urýchlením, čím došlo k porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Berúc do úvahy citované ustanovenie ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 23/2010 z 10. júna 2010 (bod 3 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Sťažovateľ nepožadoval, aby ústavný súd po zrušení uznesenia najvyššieho súdu vec vrátil na ďalšie konanie. Takýto postup by v danom prípade ani neprichádzal do úvahy, a to vzhľadom na skutočnosť, že trestná vec vedená proti sťažovateľovi bola už právoplatne ukončená a sťažovateľ sa t. č. nachádza vo výkone trestu odňatia slobody v trvaní 24 rokov. Nie je už preto v súčasnosti možné dôvodnosť trvania väzby sťažovateľa skúmať so spätnou účinnosťou, teda za dobu minulú.

Ústavný súd uložil najvyššiemu súdu zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 500 € a špecializovanému trestnému súdu vo výške 1 000 € (body 4 a 5 výroku nálezu).

Hoci ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu o zamietnutí sťažnosti podanej sťažovateľom, nemohol zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, keďže možnosť ďalej preskúmať dôvodnosť väzby sťažovateľa už nie je daná vzhľadom na to, že väzba sťažovateľa sa už skončila. Znamená to vo svojich dôsledkoch, že pochybením, ktorého sa najvyšší súd dopustil, bolo s konečnou platnosťou zmarené právo sťažovateľa na súdne preskúmanie dôvodnosti trvania jeho väzby. Došlo teda vlastne k denegationis iustitiae. Na nápravu takto vzniknutej ujmy bolo potrebné priznať sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie, ktorého výšku ústavný súd ustálil vzhľadom na okolnosti prípadu, následok, ku ktorému došlo, a princíp spravodlivosti sumou 3 000 €.

Ďalšie primerané finančné zadostučinenie patrí sťažovateľovi za to, že všeobecné súdy nekonali urýchlene o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 30. augusta 2010. Vzhľadom na rozsah prietahov, ku ktorým došlo, považoval ústavný súd za primeranú sumu 1 500 €, z ktorej pripadá 500 € na najvyšší súd a 1 000 € na špecializovaný trestný súd.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v sume 1 082,98 €, a to čo sa týka prvej sťažnosti za 2 úkony v roku 2010 (prevzatie

a príprava zastúpenia, sťažnosť) po 120,23 €, za 3 úkony v roku 2011 (repliky z 20. januára 2011, z 25. marca 2011 a z 9. mája 2011) po 123,50 € a za 2 režijné paušály po 7,21 €, resp. 3 režijné paušály po 7,41 €, a pokiaľ ide o druhú sťažnosť, za 2 úkony v roku 2010 (prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť) po 120,23 € a režijný paušál 2 x po 7,21 €. Napokon priznal aj 20 % dane z pridanej hodnoty zo sumy 902,49 €, teda čiastku 180,49 € (bod 6 výroku nálezu).

Nebolo možné vyhovieť sťažnosti v časti požadujúcej neodkladné prepustenie sťažovateľa z väzby, ako aj čo sa týka zvyšnej časti požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia (bod 7 výroku nálezu).

Keďže sťažovateľova väzba sa už skončila, požadovaný výrok sa stal bezpredmetným. Výšku primeraného finančného zadost'učinenia ustálil ústavný súd v rozsahu vyplývajúcom z bodov 4 a 5 výroku nálezu, a preto vo zvyšnej časti nemohol požiadavkám sťažovateľa vyhovieť.

Napokon treba uviesť, že nebolo potrebné meritórne sa zaoberať požiadavkou sťažovateľa na vyslovenie porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s právom na osobnú slobodu v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 39/2010, a teda ani s požiadavkou na zrušenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 39/2010 zo 6. októbra 2010, resp. s požiadavkou prikázať neodkladné prepustenie sťažovateľa z väzby.

Za situácie, keď ústavný súd zrušil predchádzajúce skoršie rozhodnutie o väzbe sťažovateľa, pričom ďalšie skúmanie dôvodnosti väzby už nie je možné, neprichádza ani do úvahy meritórne skúmať ústavnosť a zákonnosť ďalšieho neskoršieho rozhodovania o dôvodnosti väzby sťažovateľa.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2011